

ВІДГУК

офіційного опонента,

кандидата педагогічних наук Мельник Ольги Петрівни

на дисертацію Соляр Лариси Віталіївни

**«Формування етнокультурної компетентності майбутніх учителів
музичного мистецтва»,**

представлену на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
за спеціальністю 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти

Актуальність теми дослідження. На сучасному етапі освітня галузь України зазнає низки реформ, метою яких є перетворення її на стратегічний ресурс культурного зростання суспільства. Процеси модернізації, ініційовані МОН України та спроектовані у Концепції нової української школи, поставили перед освітянами якісно нові вимоги щодо фахової підготовки майбутніх учителів музики як носіїв і трансляторів неповторної етнокультури, спроможних залучити широкі маси шкільної молоді до вивчення основ української національної традиції та здобутків культурної спадщини рідного народу. У зв'язку з цим суттєво актуалізується проблема підготовки компетентних фахівців, здатних виховувати в учнів повагу до української культури, національних звичаїв і традицій.

Зважаючи на це, дисертаційне дослідження Л. В. Соляр постає доволі актуальним і своєчасним.

Наукова повизна і теоретичне значення одержаних результатів рецензованого дослідження полягають у тому, що вперше: охарактеризовано стан досліджуваної проблеми; окреслено та обґрунтовано сутність її базових понять; визначено критерії, показники та рівні сформованості етнокультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва; розроблено сендвіч-модель процесу формування досліджуваного феномену; теоретично обґрунтовано та впроваджено програму формування етнокультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва.

Не викликає заперечень **практичне значення дослідження**, підтверджене розробкою та впровадженням у процес фахової підготовки авторського спецкурсу «Етнокультурна компетентність майбутніх учителів музичного мистецтва» з методичним інструментарієм його реалізації та програми формування досліджуваного феномену.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Актуальність досліджуваної проблеми, її методологічна та теоретична основа одержали в дисертації належне обґрунтування та конкретизацію. Ґрунтовно, чітко сформульовано мету, завдання, об'єкт, предмет дослідження, переконливо показана наукова новизна, практична та теоретична значущість результатів дослідження, одержаних здобувачем.

Аналіз основних положень змісту дисертації свідчить про досягнення здобувачем мети дослідження. Висновки дисертації відбивають ступінь розв'язання висунутих завдань дослідження.

Достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, підтверджено широтою та різноманітністю опрацьованого списку літературних джерел (371 найменування, з них 6 – іноземною мовою), що обґрунтовує належний рівень дослідження стану проблеми.

Оцінка змісту та завершеності дисертації. Аналіз наукового апарату дослідження свідчить про чітке логічне та концептуальне співвідношення між об'єктом, предметом, метою та завданнями роботи.

У вступі обґрунтовано актуальність проблеми дослідження, представлено його методологічний апарат, схарактеризовано методи дослідно-експериментальної роботи й експериментальну базу дослідження, розкрито наукову новизну, практичне значення одержаних результатів, надано інформацію щодо впровадження й апробації результатів дослідження.

Дисертанткою опрацьовано великий обсяг наукової літератури, що дозволило їй в *першому розділі* дисертації обґрунтувати науково-

методологічні передуми формування етнокультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва, окреслити наукові підходи та принципи, що сформульовані на філософському, загальнонауковому та конкретно-науковому рівнях методології, а також здійснити цілісний аналіз сучасного стану проблеми дослідження.

Серед найбільш істотних наукових результатів першого розділу варто зазначити визначення автором науково-термінологічної бази дослідження, зокрема, таких понять як «компетентність», «компетенція», «етнос», «етнокультура», «етнокультурна компетентність», «формування етнокультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва».

Теоретичної значущості також набуває розроблений дисертанткою критеріальний апарат, який містить низку відповідних показників, що дозволили надати кожному рівню сформованості етнокультурної компетентності майбутнього вчителя музики змістові характеристики.

До безумовних переваг даної роботи можна віднести запропоновану й обґрунтовану Л. В. Соляр у *другому розділі дисертації* сендвіч-модель, що складається з чотирьох площин (професійно-когнітивної, етнокультурної, особистісно-мотиваційної та операційно-рефлексивної) та програму формування етнокультурної компетентності майбутнього вчителя музики, представлену двома блоками (теоретико-методичним і практико-результативним).

На позитивну оцінку заслуговує розроблений дисертанткою авторський спецкурс «Етнокультурна компетентність майбутніх учителів музичного мистецтва» з методичним інструментарієм його реалізації, який в дослідженні представлено як стрижневу основу професійно-спрямованих та етнокультурних предметів.

Говорячи про практичну значущість дисертаційного дослідження, слід відзначити, що пропонована програма формування етнокультурної компетентності майбутнього вчителя музики характеризується цілісністю, цікавими формами та методами, серед яких варто відмітити: інноваційні форми

організації навчальної діяльності студентів – етнофотовиставка (етнофотоколаж), флешмоб, етноярмарка, майстер-шеф, етноквест, модний фолькфест, етнофорум та спеціальні методи – створення етнокейсів, етнопроектів, укладання фольклорних зразків тощо.

Третій розділ дисертації присвячено перевірці методики формування досліджуваного феномену й аналізу одержаних результатів. Довготривалий експеримент, широка апробація та впровадження результатів дослідження, а також математична та статистична обробка здобутих у ході констатувального та формувального експериментів даних підтверджують практичне значення, вірогідність наукових положень і результатів виконаного дисертаційного дослідження.

У цілому дисертаційна робота Л. В. Соляр характеризується чіткою авторською логікою викладення матеріалу, цілісністю, структурованістю й аналітичністю. Доказовість сформульованих теоретичних положень забезпечена ретельною аргументацією авторських суджень з широким використанням ґрунтовної джерельної бази, що включає дисертаційні і монографічні праці, нормативні документи, збірники матеріалів конференцій, періодичні видання.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації в опублікованих працях. Вивчення змісту дисертаційної роботи і публікацій автора свідчить про те, що основні положення та результати роботи репрезентативно представлено у достатній кількості одноосібних публікацій (19). Основний зміст кожного підрозділу дисертації досить ґрунтовно розкрито: в статтях у наукових фахових виданнях України (7); у зарубіжному науковому виданні (1); навчально-методичному посібнику (1) та колективних монографіях (2). Матеріали дисертації також пройшли належну апробацію на наукових конференціях різного рівня (11).

Відповідність змісту автореферату основним положенням дисертації. Ознайомлення з текстом автореферату дисертації дає підстави стверджувати, що за структурою, змістом та оформленням він відповідає сучасним вимогам МОН України до кандидатських дисертацій.

В авторефераті відображено основні положення, короткий зміст, результати та висновки здійсненого Л. В. Соляр дисертаційного дослідження. Зміст автореферату та основні положення дисертації є ідентичними.

Дискусійні положення та зауваження. У цілому позитивно оцінюючи досягнуті Л. В. Соляр теоретичні та практичні результати дослідження, вважаємо за необхідне висловити окремі зауваження та побажання:

1. У параграфі 1.3., аналізуючи доробок вітчизняних і зарубіжних учених, дисертантка поряд із базовими поняттями дослідження, надає власне визначення поняттю «етнокультурна компетентність». Вважаємо, що варто уточнити чи ототожнює авторка дослідження вказане поняття з поняттям «етнокультурна компетентність майбутнього вчителя музичного мистецтва» та в разі розбіжного розуміння – розкрити специфіку та структуру останнього.

2. Позитивно оцінюючи запропоновану автором сендвіч-модель формування етнокультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва, вважаємо що вона набула б більшої логічної довершеності в результаті позначення педагогічних умов та принципів її реалізації в процесі фахової підготовки майбутніх учителів музики.

3. Відмітимо, що у представленій дисертанткою програмі формування етнокультурної компетентності при окресленні достатньої кількості методів, що спонукають студентів до аналітичної, рефлексивної діяльності, набуття теоретичних і методичних знань, замало розкрито таких, що спрямовані на удосконалення музично-практичних умінь. Тож автору варто ширше представити завдання, прийоми та методи, що сприяють формуванню в майбутнього фахівця здатності до трансляції набутого етнокультурного досвіду підростаючому поколінню засобами музичного мистецтва.

4. На наш погляд, формулювання першого завдання констатувального експерименту (п. 3.2.), що передбачає визначення наявного рівня сформованості етнокультурної компетентності у фахівців музичного мистецтва є необґрунтованим, оскільки мета дослідження полягає в

експериментальній перевірці ефективності формування даного феномену саме в майбутніх фахівців музичного мистецтва, тобто студентів ВЗО.

5. На нашу думку, в дисертації недостатньо переконливо представлено результати констатувального експерименту, де основною діагностичною формою є анкета (Дод. Е), зміст якої ставить під сумнів можливість визначити теоретичну та практичну складові етнокультурної компетентності студентів за визначеними критеріями. Зважаючи на це, вважаємо, що варто ширше представити методику діагностування вихідного рівня сформованості досліджуваного феномену.

6. Доцільно ретельніше вчитати текст дисертації, звернувши особливу увагу огріхи технічного характеру.

Загальний висновок. Зроблені окремі зауваження, висловлені дискусійні питання не заперечують наукової цінності дослідження Соляр Лариси Віталіївни «Формування етнокультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва». Рецензована дисертаційна робота є ґрунтовним, самостійним, завершеним, цілісним дослідженням, що має важливе теоретичне, практичне значення для педагогічної науки та відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 (зі змінами), а її автор Соляр Лариса Віталіївна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти.

Рецензент – кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри педагогіки мистецтва та
фортепіанного виконавства
НПУ імені М. П. Драгоманова

О. П. Мельник
11 2017 о.

03.02.15/333
23 11 18